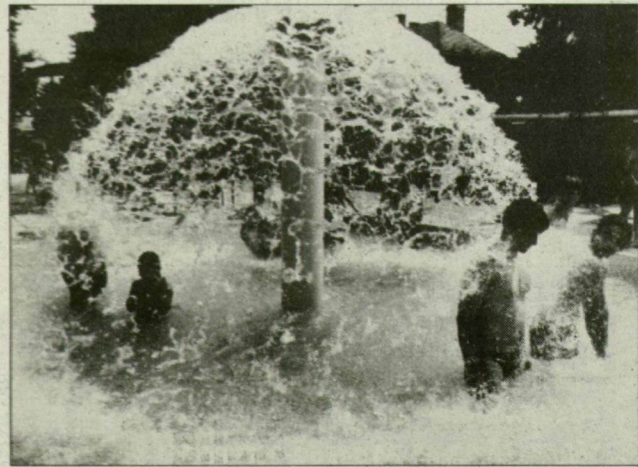
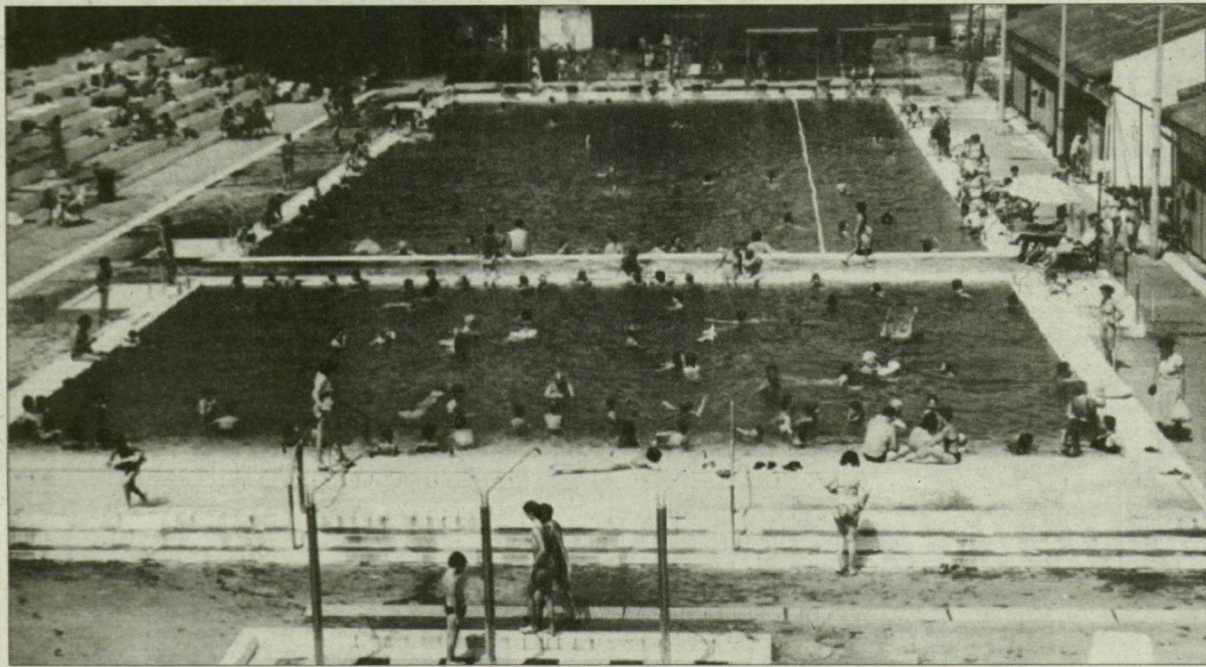

Fotó: Schmidt Andrea

– Keresve se találtak volna jobb időt! – fogad a Gőzfürdőben Dóra József. – Éppen most alakul át a vállalat: július 1-től leváltunk a vízművekről, Szegedi Fürdő és Hőforrás Vállalat néven visszük tovább a strandokat: a Ligetfürdőt, a Partfürdőt, az úszóházakat, a szabadstarandot és a Sziksós-fürdőt.

Koradélután már sokkal kellemetlenebb a meleg, mire átér az ember a hid újszegedi lábához, már vízre sincs szüksége, patazkzik róla a kocsiban az izzadság.

– Inkább ne fogjunk kezét, mert összeragadunk! – fogad Méres Józsefné, a Ligetfürdő vezetője, miután fehér kö-

penyben éppen most ért vissza a medencék partjáról. Nekik talán kétszeresen is rossz a kánikula, hiszen üveget át kell nyalniuk a fagyaltot: reggeltől estig azt nézhetik, más hogyan hűsöl a vízben, miközben nekik dolgozniuk kell.

Kemény munka a strandolás – mármint azoknak, akik csinálják és nem élvezik. Régi iratokból az is kiderül, megépíteni sem volt egyszerűbb a SZUE-t, hiszen így ismeri ma is minden szegedi a Ligetfürdőt.

A Szegedi Úszó Egylet versenyszodájának építéséért ugyanis a harmincas évek elején fűt-fát meg kellett mozgatnia Berzenczey Domokos

■ A SZUE-től a Szikiig: felöltözve és pucéran (I.) Újjé a Ligetben, de meleg van!

A júliusi kánikulában „borotvál” a meleg: a napon negyven fok fölé szalad a hőmérő higanyszála, s az ember legszívesebben a bőrét is levetné, mielőtt a hűsítő habokba ugrana. Ideálisabb időt elképzelni sem lehetne, ha valaki arra adja a fejét, hogy végiglátogatja a szegedi strandokat.

Reggel fél nyolckor még elviselhető a hőség, legfeljebb az éjszakai álmatlan forgolódás nyoma marad meg az emberben.

korabeli városi főmérnöknek. S csak a szerencsés véletlen folytán került az uszoda oda, ahol ma is hűsíthetjük magunkat. Sokan ugyanis a mai Ady Endre térre, mások a Püspökbazár helyére szerették volna „száműzni” a Tisza szomszédságából a strandot. Végül Lechner Ödön tanítványa, az első magyar olimpiai bajnok, Hajós Alfréd szava döntött: 1930. április 10-én látogatott Szegedre uszodaügyben, júniusra már el is készítette budapesti, Báthory utcai magántervező irodájában a SZUE terveit, s az uszodát még az év szeptember 18-án fel is avatták. Az avatóbeszédet mondó Komjádi Béla, a

Magyar Úszószövetség elnöke meglepően fejezte be beszédét: „Ezzel a szegedi pocsolya mindörökre eltűnt.” (A SZUE elkészülte előtt ugyanis a szegedi sportolók a rókusi lóuszdatóban edzhettek.)

De térjünk vissza a mához, hiszen amikor 1979 tavaszán a Székely sori sportuszodát felavatták, varázsütésre eltűnt a régi SZUE hangulata is: a sportolók átmentek oda, s a Ligetfürdő végleg a szegedi strandolóké lett.

– Jó, ha hűs úszó lejár reggelente – állítja a vezetőnő, aki még élénken emlékszik a régi szép időkre, hiszen több mint 32 éve vigyázza a SZUE vizét. – A szegediek egyéb-

ként is furcsa emberek, ha egy aprócska felhő van az égen, már nem jönnek az uszodába.

Eszembe jut Dóra úr reggeli statisztikája: évek óta folyamatosan csökken a strandolók száma, s nem is csoda, hogy 70-80 milliós városi támogatást kér az új, szegedi fürdő vállalat.

– Régen éveket kellett várni, hogy kihaljjon valaki egy kabinból. Most meg? Két bérlet mellé adunk egy ingyen-kabint, csak ne álljanak üresen – szomorkodnak a fürdősök.

– Hogyan is jönnének többen? – kérdezi egy ismerősöm a parton – Számoljunk, ha lejön egy négy tagú család, csak a belépő több mint 320 forint, 240 forint megy el a buszra. A gyerekek fagyit, jégkrémet, kólát akarnak, a férjem meg sört, ez így több száz forint – szóval egy ezres nem takarja be a hétféle szórakozást.

Nem is csoda, ha többen a „kerítés bérletre” fizetnek be mostanság. A fiatalokat azonban a pénz mintha kevésbé zavarná: ők töltik meg a me-

dencéket, ellepik a partot, kifekszenek a lelátó szerű lépcsősorra.

– Fiatalodik a SZUE, a nyugdíjasoknak csak az idejéből futná a strandolásra, pedig szívem szerint mindenkit beengednék, de az árakról nem a fürdő vállalat tehet – mondja Méreszné.

Egykor főnyeremény számba ment egy maszek büfé a strandon, ma a vendéglátósok is panaszkodnak: kevesebb a vendég és még kevesebbet fogyasztanak:

– Aki csak teheti, hozza magával a hatalmas motyót: a hűtött italt, a szendvicset.

Talán csak a százhárom és fél méter hosszú vízcicsúsdának megy jobban: húsz forint egy lecsúszásért nem katasztrofális összeg.

– Az a baj, hogy egyre több a lopás, s ez nyugtalanítja a vendégeinket – mondja az öltözőben Szalai Józsefné.

Kiderül, reggel több mint tíz üres pénztárcát szedtek össze a bokrok alól. De az is egyre többször megesik, hogy az öltöző bilétáját csórják el, majd egyszerűen kiváltják a másik vendég ruháját.

– Régen saját ügyeletes rendőre volt a strandnak, sajnos ez megszűnt, pedig egyre jobban ránk férme – állítja Méres Józsefné.

– Örökös a vihar a fiatalok és az idősök között. A gyerekek labdázni, fröcskölni szeretnének, a nyugdíjasok meg a nyugodt lubickolásra vágyanak – mondja a nagymedence mellett Méhesi Józsefné úszómester, majd hozzátesszi, azért valójában szent a béke a SZUE-ban.

Még annyira futja a leltár-ból, hogy összeszámoljuk a medencéket: egy, kettő... ötnél megállunk. Hol van már a fürdővárosi illúzió, a tíz év, tíz medence álma? Rosszabb napokon 50, kánikulában 10 ezer vendég a közel másfél hektáros SZUE-ban. Ez maradt a valóság...

(Folytatjuk.)

Rafai Gábor

lonka néni a csillagot először a tearuhámra varrta fel, amit eddig csak egyszer viseltem: az Arizonában. Aztán rátette a vasalódeszkára. S mintha bocsánatot kérne, a történelemtől is.

– Fiascám, mit csináljak? Más sötét ruhád nincs.

Engem már nem érdekelt se a ruha, se a csillag. A gyomromban dült a másnap: ha kiszóltanak tételt húzni, szembe kell néznem az érettségi biztossal, aki nem más, mint *Palos Bernardin*, a tankerületi királyi főigazgató, akinek addigi kis életem legnagyobb megaláztatását köszönhettem. (Ő vonultatott el díszlépésben a Király utca kellős közepén. Mert hogy kéz-a-kézben sétáltam a zárdista Babával, s így nem kellő időben, s nem fővételssel tisztelegtem neki.)

Az írásbeli érettségi történelemből az égvilágon semmire sem emlékszem. A szóbeliből is csak a latinra. Tacitust húztam.

Bernardin atya – akiről még majd szó lesz –, aki persze latin is volt, szemöldökét felhúzza, mint egy motorozó börtönőr néz kedvenc tanáromra, *Petrovics Edére*, aki mintha szemüvegének rejtke mögül somolyogva pislantana egyet.

Én – első elemista korom óta – irtóztam a feleléstől. Ta-

Róbert László

Erettségi előtt III.

citust viszont – ki tudja miért – szerettem.

Mintha megtáltosodtam volna. Eltűnt a királyi főigazgató, eltűnt Markó és a gettó réme. Maradt a Földközi-tengeri helyzet pár évtizeddel Krisztus után. Úgy fordítottam és elemeztem, mint aki „csak” a megvilágosodás csillagát viseli. És azt is a homlokán.

Rohantam le a lépcsőn. Mintha a sittről szabadulnék. Szabad vagyok!?

A Király és a Flórián utca sarkán az iskola kapujával szemben a röhögtető nevű Pospisil órástól jött ki éppen egy fekete nyakkendő, zöld inges, bilgeri-csizmás, testes férfi. Ismertem. A ferenciek temploma és a zsinagóga között volt a műterme. Csehi volt, a fényképész, s egyben a pécsi főnyilas. Csehi kifejezetten jó esküvői portrékat exponált. Egyszer Miksa bácsi mintha említette volna: vele is együtt járt iskolába.

Egy pillanatra találkozott a szemünk lencséje. Szerintem jól mutattam volna a kiraka-

tában: a fekete teazakón azzal a sárga miccsodával. De nem volt nála masina. Akkor még géppisztoly sem. (Október 16-án ő lett Szálasi pécsi városparancsnoka.)

A bilgeri csizma tovább kopogott. Nem történt semmi. Én meg csak álltam tétován az iskola kapujában. Ekkor egy kéz nehezedett a vállamra:

– Miért nem sietsz már, fiam? Édesanyád biztos tükön ül a boltban. Na gyere, egy darabig egy az utunk. A Papnöveldeig.

Petrovics Ede magányos pap volt. Nem emlékszem, hogy nyolc gimnáziumi évem alatt egyetlenegyszer is együtt mentünk volna hazafelé.

– Örülsz Tacitusnak? Ha lesz rá módod és kedved, olvasd majd tovább.

– Véletlenül – folytatta latintanárom, ahogy elindultunk a Király utcán – a germánokat kaptad. De a rómaiak közül, Josephus Flavius mellett ő írt először egy vándorprédikátorról is, aki épp úgy zsidónak született, mint te. Igaz, Tacitus nem nagyon szimpatizált vele.

De hát pogány volt az isten-adta. Mint a germánok...

A Király utca járókelői nemigen vetettek ügyet a furcsa párra. De hát én eléggé lesütött szemmel ballagtam a fekete reverenda oldalán.

Szépen, ahogy április végén illik, süttött ránk a Nap. Ede atya megállt a sarkon, a Hammerli kesztyűs üzlete előtt. Pedig kesztyűt télen sem viselt.

A kirakat előtt két katona állt. Két német katona. Meg mi kettén. Az egyik felnézett a glaszék meg a szarvasbőrök dús kínálatából. Végigmért bennünket, felhúzt a szőke szemöldökét és megbökte bajtársát:

– Was sagst Du dazu, Heinz?

– Was muss Ich sagen? – kérdezte vissza a társa.

– Grüss Gott! – köszönt rájuk Ede atya mosolyogva. És az a Wehrmacht-baka, aki talán nem tudta, mit kell ilyenkor felelnie – felemlte a kezét. A sapkájához. Szalutált. A papnak. Majd rám nézett, és keresztet vetett.

Szótlatlanul haladtunk tovább.

Behívott a kapu alá és megölelt.

– Köszöntöm édesanyádat, fiam. Ugye ti megtartjátok a Pászká ünnepét?

– Azt nagyjából meg, tanár úr.

– Hát akkor jó békés ünnepet. A Jó Isten áldjon meg benneteket.

Jött a Húsvét, illetve a miénk, a Pészach, a Pászká, ami ugyebár kivonulást jelent. Már írtam róla. Az volt gyermekkorom legvidámabb ünnepe, amikor ópapával együtt önfeledten gajdoltuk a Széder-estén a Had Gadjo-t, azaz a Gödölyét, akit megevett a macska, a macskát meg a kutya; a kutyát agyonverte a dorong, a dorongot elpusztította a tűz, a tüzet a víz; a sakter meg levágta a bikát. Aztán meg jött az Úristen, megölte a saktert, mert hogy az is ölt... És így tovább. És így tovább.

Ritka mulatság volt.

De ott, a Papnövelde előtt – amikor egyedül maradok – hirtelen eszembe jut zsidó hittantanárunk, Samu bácsi szigorú szövege. Az Egyiptomból való kivonulásról való megemlékezésről az áldozati lakomát, a kovásztalan kenyeret és a keserű salátát „útra kész állapotban” kell elkölteni.

Én még mindig nem vagyok

útra kész. És vajon ha az lettem volna? Ám 1944. április végén, május elején hol volt Pécsen egy Mózes? És hova vezette volna a nyáját, amelyik jóformán még bégetni sem mert.

Anyá a boltajtóban vár. Vevő sehol. Hacsak nem számítom Jankovicsné, aki már vitte volna urának – hitelbe – a napi üveg rumot.

Én már a Petrezselyem utca sarkáról integetek. Az én drágámat már régen nem látam ilyen könnyesen sugárzó boldognak.

– Minek örül annyira, Böske asszony? – néz rá Jankovicsné.

– Lematurált a fiam.

– Ja. Értem.

Egy hét múlva bezártak mögöttünk a gettó kapui. Ha jól emlékszem, 1944. április 26-át írtuk. Tíz nappal a Pászká ünnepe után. Pontosabban – azaz a zsidó naptár szerint – egy héttel az első hónap, Niszán 24. napján: az érthetőség kedvéért tíz nappal az áldozati bárány leölése után.

Vagy – ki tudja – talán előtte...

(Vége.)

(Részlet a szerzőnek a T-Twins Kiadónál közeljövőben megjelenő könyvéből.)